

Д.В. Смерницький,
кандидат юридичних наук

ОРГАНІЗАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ У СФЕРІ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА РОЗРОБОК: ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

У статті розглянуто правове забезпечення організаційної діяльності у сфері науково-технічних досліджень та розробок. Визначено, що до поняття “організовувати наукову та науково-технічну діяльність” відноситься організаційна робота щодо створення як самої структури наукової діяльності, так і наукових закладів, нових наукових напрямів, із залученням до цієї діяльності всього суспільства. Крім того, в процесі організації наукової та науково-технічної сфери здійснюються певні заходи щодо забезпечення суспільної діяльності з проведення відповідних робіт – розробки та приймання нових нормативно-правових документів, створення нових форм наукової діяльності та її фінансування тощо.

Ключові слова: наукова діяльність, науково-технічна діяльність, організаційна діяльність, правове забезпечення.

В статье рассмотрено обеспечение организационной деятельности в сфере научно-технических исследований и разработок. Определено, что к понятию “организовывать научную и научно-техническую деятельность” относится организационная работа относительно создания как самой структуры научной деятельности, так и научных учреждений, новых научных направлений, привлекая к этой деятельности все общество. Кроме того, в процессе организации научной и научно-технической сферы осуществляются определенные мероприятия относительно обеспечения общественной деятельности с проведения определенных работ – разработки и принятия новых нормативно-правовых документов, создание новых форм научной деятельности и ее финансирования и др.

Ключевые слова: научная деятельность, научно-техническая деятельность, организационная деятельность, правовое обеспечение.

Paper reviews the support of organizational activities in the field of scientific and technological research and development. It is determined that the concept of organizing scientific and scientific and technical activities include organizational work for the establishment of both structure of scientific activity and scientific institutions, new research directions engaging the whole society. In addition, the organization of scientific and technical sphere some activities concerning the provision of public activities of certain works – the development and adoption of new legal documents, the creation of new forms of scientific activity and its financing, and others are carried out.

Keywords: science, scientific and technical activities, organizational activities, legal support.

Згідно зі Словником української мови слова “організовувати” чи “організувати” означають наступне:

– створювати, засновувати що-небудь, залучаючи до цього інших, спираючись на них;

- здійснювати певні заходи громадського значення, розробляючи їх підготовку і проведення;
- згуртовувати, об'єднувати кого-небудь з певною метою;
- чітко налагоджувати, належно впорядковувати що-небудь [1].

Як ми бачимо, наведені значення слова “організовувати” якнайкраще підходять до визначення поняття “організовувати наукову та науково-технічну діяльність”. Так, до поняття “організовувати наукову та науково-технічну діяльність” відноситься організаційна робота щодо створення як самої структури наукової діяльності, так і наукових установ, нових наукових напрямів із залученням до цієї діяльності всього суспільства. Крім того, в процесі організації наукової та науково-технічної діяльності здійснюються певні заходи громадського значення (приймаються нові нормативні документи, розробляються нові форми наукової діяльності та її фінансування тощо). Під час виконання певних заходів громадського значення в сфері організації наукової та науково-технічної діяльності забезпечується гуртування суб'єктів цієї діяльності з метою об'єднати суспільство для прийняття правильних організаційних заходів та рішень, що в результаті дає змогу чітко налагодити та належно впорядкувати механізм забезпечення наукових досліджень та науково-технічних розробок.

Отже, організаційна діяльність у сфері науково-технічних досліджень та розробок – це діяльність щодо чіткого налагодження та впорядкування суспільних відносин стосовно здійснення відповідних заходів громадського значення, направлених на ефективне функціонування діяльності в сфері наукових та науково-технічних досліджень.

До організаційної діяльності в сфері наукових досліджень та науково-технічних розробок як складова входить “науково-організаційна діяльність”, визначена Законом України “Про наукову і науково-технічну діяльність” [2].

Згідно із зазначенним Законом науково-організаційна діяльність – це діяльність, що спрямована на методичне, організаційне забезпечення та координацію наукової, науково-технічної та науково-педагогічної діяльності [2]. Визначення науково-організаційної діяльності було внесено відповідно до Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про наукову і науково-технічну діяльність” у 2000 році [3]. Раніше такого поняття, як “науково-організаційна діяльність”, не існувало у нормативних документах, хоча у суспільних відносинах воно, звісно, існувало та було направлено на наукову організацію належного функціонування механізму наукової та науково-технічної діяльності. Новий Закон України “Про наукову і науково-технічну діяльність”, прийнятий Верховною Радою України в 2015 році, залишив визначення науково-організаційної діяльності незмінним.

Чим же відрізняється організаційна діяльність від науково-організаційної діяльності? Певно тим, що поняття “організаційної діяльності” є більш широким ніж поняття “науково-організаційна діяльність”. До нього входять всі форми та методи організації певної сфери суспільних відносин. До “науково-організаційної діяльності” як виду наукової діяльності слід, на наш погляд, віднести розроблення методів та способів організації певної сфери суспільних відносин на базі наукових підходів та методів безпосередньо науковими працівниками. Тобто сформульоване у Законі визначення науково-організаційної діяльності можна сприймати як діяльність, що спрямована на науково-методичне, науково-організаційне забезпечення та наукову координацію наукової, науково-технічної та науково-педагогічної діяльності [2].

Визначаючи поняття організаційної діяльності у сфері науково-технічних розробок, спробуємо розібратися у її формах та видах, а також провести певну класифікацію цієї діяльності.

Отже, на наш погляд, до форм організаційної діяльності в науковій та науково-технічній сферах можна віднести міжнародну, державну (спрямована на забезпечення внутрішніх потреб держави) та недержавну організаційну діяльність.

Міжнародна організаційна діяльність у науковій та науково-технічній сферах – це діяльність відповідних суб'єктів щодо методичного, організаційного забезпечення та координації наукової, науково-технічної та науково-педагогічної діяльності на міжнародному рівні з розробкою та прийняттям відповідних нормативно-правових документів.

Міжнародну організаційну діяльність стосовно наукової і науково-технічної сфери, на наш погляд, можна поділити на наступні види:

Правова діяльність – діяльність щодо створення відповідних міжнародних нормативно-правових документів стосовно методичного, організаційного забезпечення та координації наукової, науково-технічної та науково-педагогічної діяльності між державами, міжнародними організаціями, установами, підприємствами тощо.

Фінансова діяльність – спрямована на організацію діяльності фінансового механізму щодо забезпечення коштами наукових досліджень та науково-технічних розробок як за рахунок бюджетного кошторису, так і за рахунок інвестицій, приватного капіталу, коштів різноманітних фондів тощо на міжнародному рівні.

Політична діяльність – спрямована на організацію діяльності політичних партій, парламенту щодо вирішення нагальних проблем наукової і науково-технічної діяльності на міжнародному рівні.

Інформаційна діяльність – спрямована на забезпечення обміну інформацією на міжнародному рівні між суб'єктами наукової і науково-технічної діяльності, в тому числі створення відповідних інформаційних баз та забезпечення їх діяльності.

Технічна діяльність – спрямована на забезпечення технічної підтримки організації наукової та науково-технічної діяльності на міжнародному рівні, в тому числі забезпечення методичної, організаційної роботи та координації наукової, науково-технічної та науково-педагогічної діяльності новими технічними засобами, спрямованими на поліпшення цієї роботи.

Діяльність щодо трансферу технологій – спрямована на забезпечення новими технологіями технічної підтримки наукової та науково-технічної діяльності на міжнародному рівні.

Інноваційна діяльність – спрямована на запровадження в науково-організаційній діяльності інноваційних продуктів, спрямованих на підвищення ефективності зазначененої діяльності та, як наслідок, наукових досліджень та науково-технічних розробок.

Інвестиційна діяльність – спрямована на створення інвестиційного механізму науково-організаційної діяльності з метою розробки нових методів та способів координації наукової і науково-технічної діяльності на міжнародному рівні.

Екологічна діяльність – спрямована на відповідну науково-організаційну діяльність у сфері наукових досліджень та науково-технічних розробок з дотримання норм екологічної безпеки.

Діяльність щодо безпеки людини та життєдіяльності – спрямована на відповідну науково-організаційну діяльність у сфері наукових досліджень та науково-технічних розробок з дотримання норм безпеки людини та життєдіяльності.

Діяльність щодо технічного регулювання, стандартизації, сертифікації та метрології – діяльність щодо створення відповідних умов забезпечення виконання на міжнародному рівні норм технічних регламентів, стандартів та технічних

умов щодо проведення науково-технічних розробок та її метрологічного забезпечення, а також проведення сертифікації науково-технічної продукції.

Також, як ми вже зазначали, до загального поняття організаційна діяльність входить і поняття науково-організаційна діяльність. Тому як вид міжнародної організаційної діяльності у науковій та науково-технічній сферах слід зазначити і міжнародну науково-організаційну діяльність.

Міжнародна науково-організаційна діяльність – спрямована на вивчення наукових закономірностей стосовно методичного, організаційного забезпечення та координації наукової, науково-технічної та науково-педагогічної діяльності на міжнародному рівні.

Крім того, можна, мабуть, продовжити класифікацію міжнародної організаційної діяльності, але, на наш погляд, ми визначили основні види цієї діяльності, а визначення інших можна буде класифікувати як підвищені нами видів.

Класифікуючи міжнародну науково-організаційну діяльність, слід зазначити, що вона, на наш погляд, поділяється на ті ж види, що і міжнародна організаційна діяльність в сфері наукових досліджень та науково-технічних розробок: правова діяльність; фінансова діяльність; політична діяльність; інформаційна діяльність; технічна діяльність; діяльність щодо трансферу технологій; інноваційна діяльність; інвестиційна діяльність; екологічна діяльність; діяльність щодо безпеки людини та життєдіяльності; діяльність щодо технічного регулювання, стандартизації, сертифікації та метрології.

Відмінність полягає в тому, що науково-організаційна діяльність спрямована на наукове вирішення організаційних питань у зазначених сферах та безпосередньо проводиться науковими установами та науковцями.

Визначивши види міжнародної організаційної діяльності, слід перейти до визначення суб'єктів цієї діяльності.

Отже, до суб'єктів міжнародної організаційної діяльності, на наш погляд, необхідно віднести:

Парламент – в першу чергу повинен забезпечувати такий вид міжнародної науково-організаційної діяльності, як політична діяльність з вирішення, як зазначалося вище, нагальних проблем наукової і науково-технічної діяльності на міжнародному рівні.

Уряд – повинен брати активну участь у всіх визначених видах міжнародної науково-організаційної діяльності, в тому числі у створенні відповідної нормативної бази, фінансових питань та ін.

Центральний орган виконавчої влади з міжнародної діяльності (Міністерство закордонних справ) – забезпечує відповідні офіційні міжнародні контакти з питань організаційної діяльності та відстоює державні інтереси у зазначеній сфері.

Центральні органи виконавчої влади з фінансових та економічних питань (Міністерство фінансів та Міністерство економіки) – в першу чергу повинні забезпечувати такий вид міжнародної організаційної діяльності, як фінансова діяльність, що спрямована на організацію діяльності фінансового механізму щодо забезпечення коштами наукових досліджень та науково-технічних розробок, а також інвестиційна діяльність, спрямована на створення інвестиційного механізму науково-організаційної діяльності з метою розробки нових методів та способів координації наукової і науково-технічної діяльності на міжнародному рівні.

Центральний орган виконавчої влади з питань наукової, науково-технічної та освітньої діяльності (Міністерство освіти та науки) – повинен забезпечувати такий вид міжнародної організаційної діяльності, як організаційна та науково-організаційна діяльність, спрямована на загальну організацію наукової та науково-

технічної діяльності, а також вивчення наукових закономірностей стосовно методичного, організаційного забезпечення та координації наукової, науково-технічної та науково-педагогічної діяльності на міжнародному рівні, а також всіма іншими визначеними видами науково-організаційної діяльності як профільний орган, а також інвестиційна діяльність, спрямована на створення інвестиційного механізму науково-організаційної діяльності з метою розробки нових методів та способів координації наукової і науково-технічної діяльності на міжнародному рівні.

Центральний орган виконавчої влади в сфері трансферу технологій – повинен забезпечувати такий вид міжнародної організаційної діяльності, як діяльність щодо трансферу технологій, спрямована на забезпечення новими технологіями технічної підтримки наукової та науково-технічної діяльності на міжнародному рівні.

Центральний орган виконавчої влади в сфері технічного регулювання, стандартизації, сертифікації та метрології (Міністерство торгівлі) – повинен забезпечувати такий вид міжнародної організаційної діяльності, як діяльність щодо технічного регулювання, стандартизації, сертифікації та метрології – діяльність щодо створення відповідних умов забезпечення виконання на міжнародному рівні норми технічних регламентів, стандартів та технічних умов щодо проведення науково-технічних розробок та їх метрологічного забезпечення, а також проведення сертифікації науково-технічної продукції, а також діяльність щодо безпеки людини та життєдіяльності – спрямована на відповідну науково-організаційну діяльність у сфері наукових досліджень та науково-технічних розробок з дотримання норм безпеки людини та життедіяльності.

Центральний орган виконавчої влади в сфері екологічної діяльності (Міністерство природоохорони) – в першу чергу повинен забезпечувати такий вид міжнародної організаційної діяльності, як екологічна діяльність, спрямована на відповідну науково-організаційну діяльність у сфері наукових досліджень та науково-технічних розробок з дотримання норм екологічної безпеки.

До суб'єктів міжнародної організаційної діяльності щодо методичного, організаційного забезпечення та координації наукової, науково-технічної та науково-педагогічної діяльності відносяться, звісно, й інші органи виконавчої влади, які в межах своєї компетенції забезпечують реалізацію визначених видів науково-організаційної діяльності.

Крім того, до цих суб'єктів належать місцеві органи самоврядування, які в певному регіоні в межах своєї компетенції вирішують як фінансові, так і технічні, інвестиційні, інноваційні та інші питання міжнародної науково-організаційної діяльності.

Якщо брати за приклад Україну, то до суб'єктів міжнародної організаційної діяльності слід віднести Національну академію наук та галузеві академії наук, які як профільні установи в науковій та науково-технічній діяльності беруть участь у міжнародній науково-організаційній діяльності.

Також до суб'єктів міжнародної науково-організаційної діяльності слід віднести науково-дослідні установи, вищі навчальні заклади III та IV рівнів акредитації, їх об'єднання (наукові парки, технопарки тощо), а також науковців та науково-педагогічних працівників.

Саме академії наук, науково-дослідні установи, вищі навчальні заклади III та IV рівнів акредитації, їх об'єднання (наукові парки, технопарки тощо), а також науковці та науково-педагогічні працівники безпосередньо займаються науково-організаційною діяльністю, здійснюючи як безпосередню організацію процесу

наукових досліджень та науково-технічних розробок, так і вивчаючи на науковому рівні закономірності організаційної діяльності та розробляючи нові форми й наукові методи підвищення ефективності цієї діяльності.

Міждержавна організаційна та науково-організаційна діяльність щодо наукових досліджень та науково-технічних розробок може здійснюватися як державними суб'єктами, так і недержавними суб'єктами, а також до суб'єктів такої діяльності можуть належати міжнародні організації та спілки тощо.

Державна організаційна діяльність у науковій та науково-технічній сферах – це діяльність відповідних суб'єктів, спрямована на забезпечення всередині держави методичного, організаційного забезпечення та координації наукової, науково-технічної та науково-педагогічної діяльності, а також розробки та прийняття відповідних нормативно-правових документів. До державної організаційної діяльності відноситься як складова державна науково-організаційна діяльність.

Державна науково-організаційна діяльність спрямована на наукове вирішення питань організації наукової та науково-технічної діяльності, а також науково-методичне, науково-організаційне та науково-координаційне забезпечення зазначеної діяльності.

Види державної організаційної та науково-організаційної діяльності аналогічні визначеним нами видам міжнародної діяльності з тією тільки різницею, що вони спрямовані на забезпечення суспільних відносин всередині держави з організації наукових досліджень та науково-технічних розробок.

Спробуємо визначити суб'єктів державної організаційної діяльності. Слід зазначити, що вони теж є аналогічними суб'єктам міжнародної організаційної діяльності, але державний устрій та органи виконавчої влади у країнах різняться, тому ми визначали суб'єктів міжнародної організаційної діяльності в загальному вигляді, а суб'єктів державної організаційної діяльності можна встановити відповідно до чинних нормативно-правових документів.

Згідно із Законом України “Про наукову та науково-технічну діяльність” суб'єктами в сфері організаційної діяльності є Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері науки, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері наукової та науково-технічної діяльності, інші центральні органи виконавчої влади та місцеві органи виконавчої влади [2].

Розглянувши суб'єктів державної організаційної діяльності щодо наукових досліджень та науково-технічних розробок, спробуємо визначити суб'єктів державної науково-організаційної діяльності.

До суб'єктів науково-організаційної діяльності варто включити тих суб'єктів, які безпосередньо займаються питаннями науково-методичного, науково-організаційного та науково-координаційного забезпечення наукової, науково-технічної та науково-педагогічної діяльності, а їх працівники є науковими працівниками.

До зазначених суб'єктів, на наш погляд, слід віднести Національну академію наук України, Національну академію аграрних наук України, Національну академію медичних наук України, Національну академію мистецтв України, Національну академію педагогічних наук України, Національну академію правових наук України, науково-дослідні установи, вищі навчальні заклади III та IV рівнів акредитації, їх об'єднання (наукові парки, технопарки тощо) державної форми власності, а також науковців та науково-педагогічних працівників цих установ.

Отже, як зазначалося вище, згідно із Законом України “Про наукову і науково-технічну діяльність” науково-організаційна діяльність – це діяльність, що спрямована на методичне, організаційне забезпечення та координацію наукової, науково-технічної та науково-педагогічної діяльності [2].

У чистому вигляді науково-організаційна діяльність – це наукова діяльність, спрямована на наукові дослідження в сфері методичного, організаційного забезпечення та координації наукової та науково-технічної діяльності, розробку нових методів організації, нових підходів до координації наукової діяльності. Звісно, такою науковою роботою як окремою науковою проблематикою займаються зазначені вище наукові установи. Але у своїй діяльності кожна наукова установа змушена займатися як організаційною діяльністю, так і науково-організаційною діяльністю. Цілком розуміється, що основною науковою діяльністю в наукових установах неможливо. Враховуючи той факт, що основною науковою діяльністю в наукових установах займаються наукові працівники, на наш погляд, в зазначених установах організаційну діяльність слід вважати науково-організаційною, звісно, не враховуючи організаційну роботу щодо утримання приміщень, надання інших комунальних послуг тощо.

Науково-організаційну діяльність в наукових установах можна поділити на зовнішню, спрямовану на забезпечення зовнішніх наукових контактів установи, їх координації та методичного забезпечення, а також на внутрішню, спрямовану на наукову організацію наукової та науково-технічної діяльності установи, її методичного забезпечення та координації роботи наукових підрозділів.

Науково-організаційну діяльність можливо розподілити на відповідні рівні, а саме:

- рівень керівництва наукової установи, який включає в себе прийняття відповідних організаційних рішень щодо забезпечення ефективної наукової та науково-технічної діяльності в установі, затвердження нормативних та методичних документів, забезпечення відповідного регуляторного реагування на результати координаційної роботи в установі;

- рівень керівництва науково-дослідних підрозділів, який включає в себе розробку відповідних пропозицій до організаційних рішень керівництвом установи, прийняття рішень, що стосуються підрозділу та організації наукової діяльності, безпосередню участю у розробці методик щодо організації наукового процесу, координацію діяльності підрозділу;

- рівень вченогої, наукової чи науково-технічної ради, який включає в себе розгляд та схвалення на колегіальній основі організаційних рішень щодо діяльності установи, методичних та нормативних документів, рішень стосовно координації наукової та науково-технічної діяльності установи;

- рівень науково-організаційного підрозділу, який включає безпосереднє забезпечення в науково-дослідній установі методичної, організаційної діяльності та координації наукових досліджень та науково-технічних розробок;

- рівень наукових та науково-педагогічних працівників, який включає безпосередню участю (при відповідному дорученні) у наукових дослідження щодо методичного, організаційного забезпечення та координації наукової та науково-технічної діяльності, а також в межах своєї компетенції взяття участі у перелічених заходах.

Ключову роль у науково-організаційній діяльності відіграє науково-організаційний відділ науково-дослідної установи, який повинен забезпечувати основні визначені законодавством напрями діяльності, як то методичне, організаційне забезпечення та координацію наукової діяльності.

Отже, до функцій зазначеного відділу мають відноситися:

Методичне забезпечення наукової та науково-технічної діяльності, а саме:

Підготовка методичних документів:

- положення про проведення науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт в науково-дослідній установі, інших видів реалізації наукової і науково-технічної діяльності;
- участь або підготовка положення про вчену, наукову чи науково-технічну раду науково-дослідної установи;
- участь чи підготовка положення щодо правового забезпечення об'єктів інтелектуальної власності, створених в процесі наукової та науково-технічної діяльності, використання установовою об'єктів інтелектуальної власності, права на які належать іншим суб'єктам;
- створення положення про нараду керівництва науково-дослідної установи, підготовки організаційних документів (протоколів) за результатами її проведення;
- створення положення щодо державної реєстрації науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, дисертацій як відкритих, так і секретних;
- участь у підготовці методичних документів спільногого характеру між науково-дослідними установами чи керівною установовою, якій підпорядковується науково-дослідна установа;
- підготовка інших необхідних для організації науково-дослідної роботи методичних документів.

Методична робота:

- проведення занять з науковими працівниками науково-дослідної установи з метою ознайомлення їх з методичними документами щодо організації наукових досліджень та науково-технічних розробок;
- взяття участі у складі відповідних комісій у прийманні науково-дослідних чи дослідно-конструкторських робіт з метою контролю за додержанням норм встановлених в методичних документах;
- проведення інших робіт щодо методичного забезпечення наукової та науково-технічної діяльності науково-дослідної установи.

Організаційне забезпечення наукової та науково-технічної діяльності, а саме підготовка організаційних документів:

- підготовка узагальненого річного плану проведення науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, наукового плану, видавничого плану тощо науково-дослідної установи;
- підготовка узагальненого річного звіту проведення науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, наукової діяльності, видавничої діяльності тощо науково-дослідної установи;
- участь чи підготовка розпорядчих документів: наказів про призначення керівників та відповідальних виконавців науково-дослідних чи дослідно-конструкторських робіт, наказів про проведення випробувань науково-технічної продукції, прийняття етапів наукових робіт, прийняття в цілому науково-дослідних чи дослідно-конструкторських робіт та ін.;
- підготовка інших організаційних або розпорядчих документів щодо організації науково-дослідної роботи.

Організаційна робота:

- постійний моніторинг виконання плану науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт: визначення правильності та вчасності підготовки вихідних вимог, технічного завдання, договорів зі співвиконавцями наукової роботи, проведення необхідних випробувань науково-технічної продукції, приймання

виконаних робіт, повноти реалізації результатів виконаних наукових досліджень. Моніторинг плану наукової діяльності, видавничої діяльності інших планових завдань;

– звірка та аналіз виконаних робіт за узагальненим річним звітом щодо проведення науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, наукової діяльності, видавничої з плановими завданнями та підготовка відповідних висновків для розгляду керівництвом науково-дослідної установи;

– контроль за проведенням робіт з державної реєстрації науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт;

– проведення інших заходів з організаційного забезпечення наукових досліджень та науково-технічних розробок.

Координація наукової та науково-технічної діяльності:

– забезпечення участі представників науково-організаційного відділу у всіх видах нарад (нарада керівництва, наукова, вчена, науково-технічна рада, наради наукових підрозділів тощо) з розгляду проблемних питань та результатів наукової та науково-технічної діяльності установи;

– надання відповідних пояснень науковим працівникам в процесі забезпечення проведення наукової діяльності, захисту прав інтелектуальної власності, з інших питань;

– підготовка за результатами постійного моніторингу пропозицій керівництву науково-дослідної установи щодо поліпшення методичного та організаційного забезпечення наукової та науково-технічної діяльності наукової установи, а також зовнішньої діяльності установи, спрямованої на ефективне проведення наукових досліджень;

– проведення інших робіт щодо координації наукової та науково-технічної діяльності наукової установи.

Розглянувши державну форму організаційної та науково-організаційної діяльності, слід перейти до розгляду недержавної форми організаційної та науково-організаційної діяльності в сфері наукових досліджень та науково-технічних розробок.

До суб'єктів недержавної організаційної діяльності наукової та науково-технічної діяльності слід, на наш погляд, віднести організації, установи, підприємства тощо недержавної форми власності. Це можуть бути приватні підприємства, установи та фізичні особи, які з певних причин (наприклад, бізнесових) зацікавлені у проведенні наукових досліджень і науково-технічних розробок та намагаються у різні способи, не заборонені чинними законодавством, впливати на їх організацію.

До недержавної науково-організаційної діяльності слід віднести недержавні наукові установи та організації, працівників цих організацій, громадські об'єднання, що впливають як на зовнішні, так і на внутрішні засади організації наукових досліджень та науково-технічних розробок. Крім того, наукові та технологічні парки ми віднесли до суб'єктів недержавної науково-організаційної діяльності, але їх також можна віднести і до недержавних, оскільки до складу парків можуть входити як державні, так і недержавні установи, організації та підприємства.

Так, наприклад, повноправними представниками суб'єктів недержавної науково-організаційної діяльності є недержавні академії наук, такі як: Академія гірничих наук України, Академія економічних наук України, Академія наук вищої школи України, Лісівнича академія наук України, Академія наук вищої освіти України.

Проводячи аналіз та визначення організаційної діяльності та науково-організаційної діяльності, ми робимо висновок, що науково-організаційна

діяльність є складовою організаційної діяльності, а також наукової та науково-технічної діяльності та переважно забезпечується науковими установами як наукова діяльність.

Правові норми завжди повинні чітко встановлювати відповідні визначення та терміни з метою уникнення подвійного тлумачення під час регулювання суспільних відносин у певній сфері.

Отже, як ми з'ясували, науково-організаційна діяльність є складовою наукової та науково-технічної діяльності. Тоді адміністративно-правове забезпечення науково-організаційної діяльності є складовою адміністративно-правового забезпечення наукової та науково-технічної діяльності, а їх правові механізми доповнюють один одного.

Крім того, організація процесів є основною складовою системи управління якістю у відповідних сферах. Система управління якістю збудована на основі стандартів ISO і, в першу чергу, спонукає контролювати організацію відповідних процесів, які забезпечують діяльність у певній сфері за встановленими критеріями якості. Саме визначення збоїв та помилок в організації окремих процесів та їх виправлення, а також їх коригування залежно від зовнішніх обставин гарантує забезпечення необхідної якості виконання відповідних послуг чи виготовлення відповідної продукції. Контроль за організацією процесів дозволяє ефективно усувати недоліки та отримувати в результаті якісну продукцію замість того, щоб проводити контроль за результатами вже готової продукції, яку у разі невідповідності доведеться відправляти на переробку, втрачаючи при цьому ресурси – кошти, людські ресурси, технічні ресурси тощо.

Отже, науково-організаційна діяльність – це основна ланка системи управління якістю у науковій та науково-технічній діяльності. При відповідному ефективному функціонуванні методичного, організаційного забезпечення та координації наукової діяльності на всіх етапах її життєдіяльності результат наукових досліджень та науково-технічних розробок зажди буде відповідати заданим критеріям якості до виконуваних робіт.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Словник української мови: в 11 томах. – Том 5, 1974. – С. 740. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sum.in.ua/s/organizovuvaty>.
2. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 13 грудня 1991 року № 1977-ХІІ // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1992. – № 12. – Ст. 165.
3. Про внесення змін до Закону України “Про наукову і науково-технічну діяльність”: Закон України від 8 вересня 2011 року № 3714-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2012. – № 15 – ст. 101.

Отримано 11.04.2016